

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΑΧΥΡΡΥΘΜΗΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

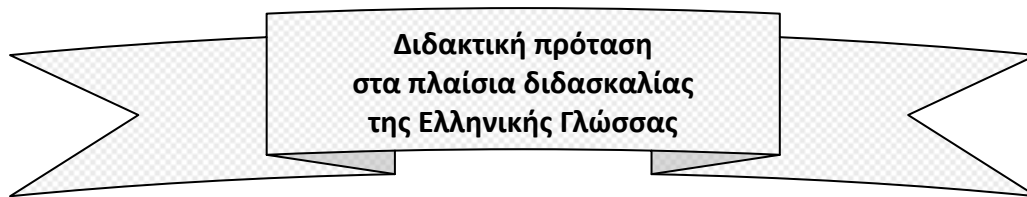
Διδακτική πρόταση
στα πλαίσια διδασκαλίας
της Ελληνικής Γλώσσας

Μετανάστευση

Μια παλιά ιστορία που συνεχίζεται...

Μαρία Παπαλεοντίου
Φιλολογος
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Λευκωσία 2010

Διδακτικό πλαίσιο

- ♦ Μάθημα: Ελληνική Γλώσσα
- ♦ Επίπεδο ελληνομάθειας: προχωρημένοι
- ♦ Θεματική ενότητα: Μετανάστευση
- ♦ Χρόνος: 2 διδακτικές περίοδοι
- ♦ Οργάνωση τάξης: ενιαία – ομαδοσυνεργατική
- ♦ Μεθοδολογία: διερευνητική-συνεργατική μέθοδος, διαθεματική προσέγγιση, πορεία σταδιακής οικοδόμησης της γνώσης
- ♦ Διαθεματικότητα - σύνδεση με άλλα γνωστικά αντικείμενα/πεδία (Ιστορία, Κοινωνιολογία, Πολιτική Αγωγή, Λογοτεχνία, Μουσική, Τέχνη, Θεατρική Αγωγή).

Σκεπτικό

Οι μαθητές¹ καλούνται - κυρίως μέσω ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων - να διερευνήσουν το θέμα *Μετανάστευση* μέσα από ποικίλα και πολυτροπικά κείμενα (άρθρα, ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, σκίτσα, κόμικς, στατιστικά διαγράμματα κ.ά.). Η προσέγγιση αυτή μέσα από διάφορες πηγές και διαφορετικές οπτικές γωνίες θα συνεισφέρει στη σφαιρική και πολυπρισματική θεώρηση του θέματος. Παράλληλα, θα προσφέρει τα ερεθίσματα για την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου. Περαιτέρω, το θέμα εξακτινώνεται σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, ενώ ταυτόχρονα συνδέεται και με τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και με τον υπό έμφαση στόχο του μη κοινωνικού αποκλεισμού.

Διδακτικοί στόχοι

Αναμένεται οι μαθητές:

- να εμπλουτίσουν το γνωστικό και γλωσσικό τους υπόβαθρο αναφορικά με το θέμα.
- να αντιληφθούν ότι υπάρχουν διάφορες οπτικές γωνίες στην παρουσίαση του θέματος και να τοποθετηθούν κριτικά προς αυτές.
- να εκφραστούν προφορικά και γραπτά με βάση τα ερεθίσματα που τους δίνονται.

¹ Η παρούσα πρόταση συνιστά τροποποίηση διδακτικού σεναρίου που έχει σχεδιαστεί από τη διδάσκουσα στα πλαίσια του Προγράμματος Επιμόρφωσης του Π.Ι. για Ομογενείς εκπαιδευτικούς από χώρες του Ευξείνου Πόντου. Όσον αφορά στη σχολική πράξη, μπορεί να αξιοποιηθεί σε τμήματα αλλόγλωσσων μαθητών ή σε γενική τάξη στα πλαίσια του μαθήματος Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου (3^η ενότητα: *Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί*, σ. 45-62) ή/και του μαθήματος Έκφραση-Έκθεση Β' Λυκείου (Θέμα για συζήτηση: *στερεότυπες αντιλήψεις, φυλετικός και κοινωνικός ρατσισμός*, σ. 119-126).

- να αντιληφθούν και να συναισθανθούν τις δυσκολίες και τα προβλήματα των μεταναστών (καλλιέργεια ενσυναίσθησης).
- να αναπτύξουν δεξιότητες διερεύνησης, συνεργασίας και κριτικής μελέτης πηγών (μακροπρόθεσμος στόχος).

Μέσα - υλικά

- Η.Υ. και βιντεοπροβολέας
- Ερμηνευτικά και δίγλωσσα λεξικά
- Φύλλο εργασίας
- Σκίτσα, στατιστικά διαγράμματα, βίντεο, τραγούδια κ.ά.

Πορεία διδασκαλίας

I. Δημιουργία κλίματος δεκτικότητας - εισαγωγική φάση

- Τοποθέτηση νέου θέματος.
- Παρακολούθηση σχετικού βίντεο, διάρκειας 5' περίπου και ολιγόλεπτη συζήτηση εξ αφορμής της προβολής αυτής: <http://www.greektube.org/content/view/76814/2/> Εκφράζονται πρώτες σκέψεις, εμπειρίες και συναισθήματα.
- Αναζήτηση της ακριβούς σημασίας του όρου *μετανάστευση* στο ερμηνευτικό λεξικό που έχουν στις ομάδες τους. Επιπλέον, με την τεχνική της ιδεοθύελλας, αναφέρουν σχετικές με το θέμα λέξεις/εκφράσεις (για τις οποίες θα αναλάβουν ως κατ' οίκον εργασία να διερευνήσουν τη σημασία τους και να τις μεταφράσουν στη γλώσσα τους).
- Ολιγόλεπτη συζήτηση στις ομάδες τους (με βάση τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες τους) για τους λόγους της μετανάστευσης και τις δυσκολίες που συναντούν οι μετανάστες στη χώρα υποδοχής. Ανακοίνωση απόψεων στην ολομέλεια και συστηματοποίησή τους από τη διδάσκουσα με σταδιακή προβολή². Αναφέρονται και σχολιάζονται, επίσης, τα είδη μετανάστευσης.

II. Διερεύνηση θέματος και εμβάθυνση

Οι μαθητές καλούνται να διερευνήσουν, συνεργαζόμενοι μεταξύ τους, το νέο θέμα και να τοποθετηθούν κριτικά απέναντί του. Χωρισμένοι σε ομάδες μεικτής ικανότητας (ως προς το επίπεδο ελληνομάθειας) - χρησιμοποιώντας παράλληλα [φύλλο εργασίας](#) στη Word - θα μελετήσουν ποικίλα και πολυτροπικά κείμενα που ενσωματώνονται στο φύλλο εργασίας.

Οι δραστηριότητες αναμένεται να ολοκληρωθούν μέσα στις 2 διδακτικές περιόδους για τις οποίες έχει προγραμματισθεί η ενότητα.

Καθώς εργάζονται στις ομάδες τους, η εκπαιδευτικός τους προσφέρει τη διακριτική καθοδήγησή της. Κατά τη διάρκεια της διερεύνησης, τα μέλη της κάθε ομάδας αποδελτιώνουν βασικές πληροφορίες που αντλούν από το υπό μελέτη υλικό με τη βοήθεια συγκεκριμένων ερωτημάτων στο φύλλο εργασίας και ταυτόχρονα τις προσεγγίζουν κριτικά. Οι πληροφορίες καταγράφονται υπό μορφή κύριων σημείων

² Για την εφαρμογή της διδακτικής πρότασης, έχει ετοιμασθεί από τη διδάσκουσα μια παρουσίαση σε power point, η οποία θα προβάλλεται σταδιακά και θα ενσωματώνει στοιχεία προς προβληματισμό και συζήτηση, οδηγίες προς τους μαθητές και γενικά όλα τα βήματα για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων (βλ. [metanasteusis_parousiasis.sxoleio.pdf](http://www.metanasteusis-parousiasis.sxoleio.pdf)).

στο φύλλο εργασίας· από τις εργασίες καλούνται ορισμένες να τις επεξεργαστούν προφορικά, ενώ κάποιες άλλες ή και παραπλήσιές τους ανατίθενται ως κατ' οίκον εργασίες.

Η διερευνητική διαδικασία και η καταγραφή βασικών πληροφοριών μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια τελική (μετά την ολοκλήρωση των δύο περιόδων) δημιουργική σύνθεση του θέματος από τους μαθητές, η οποία μπορεί να πάρει διάφορες μορφές (βλ. κατ' οίκον εργασίες).

III. Ανακοινώσεις ομάδων – τελική σύνθεση

Αφού ολοκληρωθεί η διερευνητική εργασία, οι ομάδες παρουσιάζουν στη συνέχεια τα πορίσματα της διερεύνησής τους στην ολομέλεια της τάξης.

Κατά τη διάρκεια των ανακοινώσεων, η εκπαιδευτικός προβάλλει σταδιακά στην ολομέλεια – ανάλογα με τις απαντήσεις των μαθητών – το εποπτικό υλικό (στατιστικά διαγράμματα, σκίτσα, κόμικς) που σχετίζεται με ορισμένες εργασίες, ούτως ώστε να είναι σε θέση όλοι να παρακολουθούν όσα ανακοινώνονται από κάθε ομάδα και να συμμετέχουν στη συζήτηση.

Περαιτέρω, σχολιάζεται στην ολομέλεια ο ρόλος των ΜΜΕ στην αντιμετώπιση των μεταναστών και προβάλλεται ένα σύντομο βίντεο (διάρκειας 4' περίπου) αφιερωμένο στην Παγκόσμια Μέρα Μετανάστη (απόσπασμα από δελτίο ειδήσεων: <http://www.newstime.gr/?i=nt.el.article&id=25720>).

Ακολουθεί η διασύνδεση του θέματος με άλλα πεδία, όπως η Λογοτεχνία³, η Μουσική⁴, ο κινηματογράφος⁵ κτλ. Μέσα από ορισμένες επιλογές που τους δίνονται, οι μαθητές παίρνουν μια πρώτη γεύση (και όσοι επιθυμούν μπορούν να διερευνήσουν περισσότερο το θέμα στον προσωπικό τους χρόνο).

Η διαδικασία ολοκληρώνεται με μια τελική σύνθεση του θέματος – ευαισθητοποίηση.

Αξιολόγηση:

- ✓ Συντρέχουσα: αξιολογείται η προφορική συμμετοχή των μαθητών, η συνεργατική τους ικανότητα κατά την επίλυση του φύλλου εργασίας, καθώς και το γενικότερο ενδιαφέρον για το μάθημα.
- ✓ Τελική: αξιολογείται η συμπλήρωση των κατ' οίκον εργασιών που ανατίθενται σταδιακά κατά τη διάρκεια των δύο διδακτικών περιόδων, καθώς επίσης το τελικό προϊόν.

³ Μετανάστευση και Λογοτεχνία: μπορούν να διαβασθούν π.χ. αποσπάσματα από το μυθιστόρημα του Στρ. Τσίρκα *Αριάννη*, από το «Διπλό βιβλίο» του Δ. Χατζή, δημοτικά τραγούδια της ξενιτιάς κ.ά.

⁴ Μετανάστευση και Μουσική: μπορούν να ακούσουν π.χ. το μελοποιημένο δημοτικό «Πουλάκι ξένο», λαϊκά τραγούδια όπως αυτά του Στέλιου Καζαντζίδα «Κακούργα μετανάστευση», «Στις φάμπρικες της Γερμανίας» ή τραγούδια από το δίσκο του Γιάννη Μαρκόπουλου «Μετανάστες», όπως το χαρακτηριστικό «Η φάμπρικα».

⁵ Μετανάστευση και Κινηματογράφος: μπορεί να γίνει π.χ. αναφορά στην ταινία του Τσάρλι Τσάπλιν «The immigrant» και στην ταινία του Παντελή Βούλγαρη «Νύφες».

Κατ' οίκον εργασίες

1^η διδακτική περίοδος:

1. Να βρείτε στο δίγλωσσο λεξικό σας τη σημασία των πιο κάτω όρων και να γράψετε πώς λέγονται στη δική σας γλώσσα:

- οι μετανάστες (οι εμικρέδες)
- το μεταναστευτικό ρεύμα
- η μεταναστευτική πολιτική
- η παροικία
- το γκέτο
- οι ομοεθνείς – οι αλλοεθνείς
- οι ομογενείς – οι αλλογενείς
- οι ομόγλωσσοι - οι αλλόγλωσσοι

2. Να μετατρέψετε την πιο κάτω εικονογραφημένη ιστορία σε συνεχή γραπτό λόγο ή να γράψετε μια συνέχεια της ιστορίας.

(από το φυλλάδιο «Εγώ ρατσιστής;», έκδοση Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του ρατσισμού)

Προαιρετικά:

1. Να γράψετε μια παράγραφο στην οποία θα σχολιάσετε την πιο κάτω αφίσα. Θα σας βοηθήσουν οι ερωτήσεις που ακολουθούν.

Διεθνής έκθεση αφισών «30 αφίσες για τη Μετανάστευση»,
gsociety.wordpress.com

Βοηθητικές ερωτήσεις:

- α) Τι παρατηρείτε στην εικόνα; Να περιγράψετε αυτό που βλέπετε.
 - β) Ποια είναι η άποψή σας /τα σχόλιά σας γι' αυτό που βλέπετε;
 - γ) Να σκεφτείτε μια δική σας λεζάντα /ένα δικό σας τίτλο για την αφίσα.
- ή
2. Να ετοιμάσετε ένα δικό σας σκίτσο ή μια αφίσα ή ένα κολάζ που να έχει σχέση με το θέμα «Μετανάστευση - Μετανάστες».

2^η διδακτική περίοδος:

1. Να γράψετε μια παράγραφο στην οποία θα σχολιάζετε την εξής άποψη: **«Οι μετανάστες δεν είναι πρόβλημα, έχουν προβλήματα»**. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με αυτά τα λόγια; Σε κάθε περίπτωση, να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Προαιρετικά:

1. Είσαι δημοσιογράφος και γράφεις ένα κείμενο με τίτλο **«Μετανάστες: άνθρωποι χωρίς πατρίδα;»** που θα δημοσιευτεί στο περιοδικό «Διαβατήριο». Στο κείμενό σου γράφεις για τις δυσκολίες αλλά και την προσπάθεια των μεταναστών να προσαρμοστούν στον καινούριο τόπο εγκατάστασής τους.

ή

2. Είσαι δημοσιογράφος και γράφεις ένα σύντομο ρεπορτάζ με τίτλο **«Το πορτρέτο ενός μετανάστη»** στο οποίο θα παρουσιάσεις μια περίπτωση μετανάστη που γνωρίζεις (ή και φανταστικού προσώπου). Θα σε βοηθήσουν οι πιο κάτω ερωτήσεις.

- Πώς ονομάζεται το πρόσωπο που θα παρουσιάσεις;
- Από πού κατάγεται και πού ζει;
- Πώς βρέθηκε στην Κύπρο; (για ποιους λόγους;)
- Ποιες δυσκολίες συνάντησε στο νέο του περιβάλλον;
- Ποια συναισθήματα μπορεί να νιώθει για το γεγονός ότι είναι μετανάστης;

ή

3. Μια ομάδα από μετανάστες και μετανάστριες που κατάγονται από διαφορετικές χώρες συζητούν στο «Στέκι Μεταναστών» για την οργάνωση μιας εκδήλωσης που θα έχει σκοπό τη γνωριμία με τις χώρες καταγωγής τους. Να γράψεις ένα διάλογο στον οποίο διάφορα πρόσωπα θα λένε την άποψή τους για την εκδήλωση.

<http://diavatirio.net>

Βασικές πηγές άντλησης υλικού για το σχεδιασμό της διδακτικής πρότασης:

- ♦ **Σχολείο χωρίς σύνορα**, Μαθητικά γυμνάσματα στα ανθρώπινα δικαιώματα, επιμ. Παύλος Χαραμής, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2000.
- ♦ **Σχολείο χωρίς σύνορα**, βιβλίο της καθηγήτριας/του καθηγητή, επιμ. Παύλος Χαραμής, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2000.
- ♦ **Μπορούμε Μαζί Ενωμένοι**, βιβλίο του μαθητή /της μαθήτριας, επιμ. Παύλος Χαραμής, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004.
- ♦ **ΜΜΕ και Ρατσισμός**, βιβλίο της καθηγήτριας/του καθηγητή, επιμ. Παύλος Χαραμής, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004.
- ♦ <http://diavatirio.net> και <http://www.tsamadou13.gr>
- ♦ Βίντεο από <http://www.youtube.com> και <http://www.greektube.org>
- ♦ Κείμενα και εποπτικό υλικό (εικόνες, σκίτσα, στατιστικοί πίνακες και διαγράμματα) από το Διαδίκτυο.

Επιπρόσθετο υποστηρικτικό υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί:

- ☞ **Ταξίδι φυγής**: διαδικτυακό διαδραστικό και βιωματικό παιχνίδι από την αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, <http://www.taxidifygis.org.cy>
- ☞ **Δεν είναι μόνο αριθμοί**: εκπαιδευτικό υλικό (εγχειρίδιο και DVD) για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ευρώπη. Έχει παραχθεί από τη Διεθνή Οργάνωση για τη Μετανάστευση (IOM) και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες (UNHCR), έκδ. 2006. Το υλικό έχει αποσταλεί στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου.
- ☞ **Όλοι διαφορετικοί όλοι ίσοι**: πολυμεσική εφαρμογή. Παραγωγή: Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και τα Μ.Μ.Ε., Τμήμα Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε., Πανεπιστήμιο Αθηνών (επιστημονικός υπεύθυνος: Μιχάλης Μεϊμάρης), <http://www.media.uoa.gr/ntlab/> Αντίτυπο υπάρχει στη Βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, στη Λευκωσία.
- ☞ **Ο ξένος: εικόνες του άλλου στη λογοτεχνία**: ψηφιακός φάκελος με πλούσιο υλικό και ομαδικές εργασίες /δραστηριότητες (συντονισμός: Ελένη Χοντολίδου), <http://www.ekebi.gr/fakeloi/xenos/index.htm> (Εθνικό Κέντρο Βιβλίου).
- ☞ **Λήθη – Ο Μετανάστης στην Κύπρο – Ένα Πορτρέτο**: έντυπο και φωτογραφικό υλικό. Το υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος με τίτλο «Φωνές της Μεσογείου: Πολιτιστική Κληρονομιά και Προφορική Πρακτική», το οποίο υλοποιήθηκε από το Intercollege (έκδ. Λευκωσία 2006).
- ☞ **ΚΙΣΑ (Κίνηση για Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμό), Η Φωνή των Μεταναστών στην Κύπρο**, www.kisa.org.cy